

İDEALİST BİR EĞİTİMCİ; RECEP ZÜHTÜ UĞUR (RECEP ÖĞRETMEN)

1928 yılında İsmil'de dünyaya gelmiştir. Tam adı Recep Zühtü Uğur'dur. Baba adı Hüseyin'dir. İlkokulu İsmil'de okumuş, ardından İvriz Köy Enstitüsü'nü bitirmiştir, ilk olarak 1948 yılında doğduğu köy olan İsmil'e başöğretmen olarak atanmıştır. 1956 yılına kadar İsmil'de

Murat YAYLACI

başöğretmen olarak görev yaptıktan sonra yedek subay olarak askere gitmiştir.

1957-1960 yılları arası Konya Yunak Karabıyık Köyü'nde başöğretmenlik yapmıştır. Yine 1960-1963

yılları arasında Konya Sakyatan Köyü'nde "köy ve halk eğitiminde ilköğretim davası adı altında bir davamız var" diyerek uzun süre görevini sürdürmüştür.

1960 yılında Karapınar Yavuz Selim Okulu'na tayin olmuştur. 1962 yılının sonunda tekrar Sakyatan Köyü İlkokulu'na okul müdürü olarak dönmüştür. 1963 yılında ise Konya Gazi Mustafa Kemal İlkokulu'nda görev başlamış, 1981 yılına kadar bu okulda çalışmıştır.

Son derece idealist bir yapıya sahip olan Recep Öğret-

Recep Zühtü UĞUR

men, özellikle köy okullarının, köylerin daha güzel imkânlarla kavuşması ve köylülerin kendilerini geliştirmeleri için mücadele etmiştir. Bu açıdan çalıştığı dönemdeki gayretlerinden ötürü, üst birimlerden sayısız teşekkür ve takdir belgesi almıştır.

16. Haziran 1981 yılında kendi isteği ile emekliye ayrılmıştır. 29 Ekim 2004 yılında da bir Cumhuriyet Bayramı günü vefat etmiştir.

Köy ve halk eğitimi hakkında o dönemlerde basında çıkan bir yazısı şu şekildedir;

İlköğretim Davası Adı Altında Bir Davamız Var...

“İlköğretim davası adı altında bir davamız var, yıllardır devam eder duruşması. Olumlu bir safhaya girdiğine inanırken, bakarsınız her şey karma karışık bir çıkmazda... Bir anda toz pembe ideallerin arkası kesilir ve kendi kendini aldatmanın acısı düşer içimize. Muvafak olmak çabası içinde yeni formüller ararız. Bu arada gayemiz de seçkin bir zümre yetiştirmek değil, yaygın bir eğitim ve öğretim olur.

Halkımızın beşte dördünü köylü kabul ettiğimize göre, işe bu açıdan başlamak tabidir. Bu duruma göre demokratik nizam içinde son söz köylünün olmuyor mu? Dikkatimizi bu noktaya toplayalım ve düşünelim. Son sözün sahibi bulunan köylü

halkımıza eğitim ve öğretim yönünden uzanan eller ve düşünülen çareler nelerdir:

a-) Genel olarak öğretmenleri iş başında yetiştirmek,

b-) Ara sıra köye çeşitli konuları içine alan broşür, kitap, gazete ve benzerlerini göndermek,

c-) Halk eğitimine önemiyet vermek,

Bu üç konunun tahlilini yapalım;

a-) Öğretmeni ve yetiştirdiği öğrencileri arzu ettiğimiz şekilde yeniliklere muvazi olarak yetiştirdiğimizi kabul edelim. Köyün kalkınmasını ve kaderini ellerinde tutan yetişkinler olduğuna göre, çocuklar vasıtası ile köyde mevcut muhafazakâr atmosfere yenilikler katarak değiştirmeye kalkışmak mucize yaratmaya çalışmak gafletinden başka bir şey olur mu dersiniz? Köyde öğretmenin yetişkinlerle meşgul olmasını da bu açıdan ele almamız gerekir, zira köylünün sıkı sıkıya bağlı bulunduğu örf, âdet ve geleneklere bir öğretmenin yenilikler katmağa çalışması çok kere hezimetle sonuçlanır.

b-) Köye gönderilen broşür, kitap, gazete ve benzerleri: Bunlar her köye gitmez. Giden köylerde ise ne gibi faydalar sağlıyor?

Burada öteden beri söylenip gelen bir hikâyeyi kısaca nakletmek isterim:

Geçmişte bir gün köylü,

Recep Zühtü UĞUR

(Uğur) Recep

T.C.
KONYA VALİLİĞİ
MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

410
446 Ok.

ŞUBE: Teftiş
SAYI: 410/
KONU: Teşekkürle taltif edildiğiniz.

Konya,...../.../1979

R.ZÜHTÜ UĞUR

MERKEZ GAZİ MUSTAFA KEMAL İLKOKULU ÖĞRETMENİ-KONYA

1978-1979 öğretim yılında başarılı Eğitim-Öğretim çalışmalarını yaptığınızı ve olumlu sonuçlar aldığınızı memnuniyetle öğrenmiş bulunuyorum.

Bu başarılı çalışmalarınızdan dolayı " TEŞEKKÜR" eder, başarılı ve verimli çalışmalarınızın devamını dilerim.

AD/
13.7.1979

MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRÜ
SÜLEYMAN ÇALIŞKAN

T. C.
KONYA İLİ
MERKEZ GAZİ MUSTAFA KEMAL İLKOKULU
MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : 040.1/101
Konu : Yılın Öğretmeni seçimi Nr.

25.6.1981

İLKÖĞRETİM MÜDÜRLÜĞÜNE
KONYA

İlgi : Millî Eğ. Md.-Kültür Şb. 10.6.1981 gün ve 040/27305 sayılı yazıları

Öğretmenler Günü Kutlama Yönetmeliğinin 16. maddesi uyarınca Yılın Öğretmeni seçimine katılmak üzere Okulumuz Emekli Öğretmeni RECEP ZÜHTÜ UĞUR aday olarak seçilmiş olup meslek yaşamı ile ilgili taltif yazıları ve gazete kupürleri ilgilte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Eki : 16 adet muhtelif taltif yazıları
20 adet gazete kupürleri.

Abdullah ÇAĞLAR
Müdür Yardımcısı

KONYA İLİ
Merkez BÖLGE
İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLİĞİ

25/2/1967

Sayı:243/7
Konu:Öğretmen Recep Uğura
teşekkür edildiği
hk.

Gazi Mustafa Kemal Okulu Müdürlüğüne
Konya

22/2/1967 tarihinde,Merkez Gazi Mustafa Kemal Okulunda,yapılan mesleki toplantıda konuşan ve gerekli araçları bizzat gösteren,konularını işlenmesinde arag kullanmanın ve yapmanın yerini iyice tayin eden,bilhassa fen ve tabiat bilgisi derslerinde yapılacak basit ders araçlarınının 22 tane kadarını çok basit gereçlerle yaparak gösteren,Gazi Okulu Öğretmenlerinden Recep Zühtü Uğur,un bu çalışması tekdire şayan görülmüştür.

Çalışmalarından dolayı Recep Zühtü Uğuru tebrik eder,başarılarının devamını temenni ederim.

Bilgi için Millî Eğitim Müdürlüğüne sunulmuş,gereği için Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Müdürlüğüne yazılmıştır.

Hasan Akiner
İlköğretim Müfettişi

kentlinin dört gözle beklediği bir kanunun meclisten çıkması sabırsızlıkla bekleniyormuş. Bir müddet sonra kanunun çıktığı şayiaları dolaşmaya başlamış ve nihayet kanun çok miktarda bastırılarak köylere kadar gönderilmiş. Köylüler sabırsızlıkla bekledikleri kanunu görmek için hemen toplanmışlar. Kanun metnini ilk gören kahkahalı feryadı basmış “Bırakın yahu, kanun çıktı, kanun geldi dediler de ben de mühim bir şey geldi zannetmiştim. Kanun kanun dedikleri de bir kâğıttan ibaretmiş” der ve bu işi mühimseyenlerin ne kadar basit işlerle oynadıklarına hükmederek istihzalı tebessümlerle dağılırlar.

Hikâyeyi naklettikten sonra bu konuda daha fazla bir şeyler sayıp dökmeğe lüzum görmüyorum.

c-) Halk eğitimi ne ehemmiyet vermek:

Öteden beri üzerinde durulan bu

Bir köy gezisi

Sakyatan köyünde

Mehmet SOYSAL

söyledi. Mehdi Beyden sonra bir kaç kişi daha konuştular.

Bu zamana kadar okul müdürünü tanıyan olmadı. Ben, önceden tanıdığım için yanımdakilere gösterdim. Arkadaşımız Recep Uğur gösterişe düşkün değildi. Yaptığını vazifem diye yapardı. Yetim hakkı yiyip te meşhur olan cinsten değildi. Her zamanki gibi mütevazî bir halî vardı.

Bu kısa konuşmalardan sonra, bazıları piyesi seyretmek için öbür dershaneye geçtik. Herkes öne oturdu. Ben de arka tarafta köylülerin arasına karıştım. Onların konuşmalarını dinledim.

Durumdan onlarda memnundu. Piyesi beğeniyorlardı. Onların anlattıklarına göre, Ova Kavağından farkı, okul la elekti için olmayışı idi. Diğer bakımlardan Sakyatan daha üstündü.

Hava soğuktu. Camlar buz tuttuğu için dışarıyı görünmüyordu Köy yakın dedikleri için saate bakmayı ihmal etmiyorduk. Nihayet otobüs durdu. İndik...

Sakyatan köyüne geldiğimiz anlaşıldı. Etrafımızı köylüler çevirdiler. Çevirdiler ama, hava kararmıştı. Şiddetli soğuk vardı. Onun için köylülerle fazla alâkadar olamadık. Doğruca okula gittik...

Sınıfın birisine Dershanenin hahlar serilmiş, minderler atılmıştı. Arkaya dayanmak için duvar yaptıkları konmuştu. Soba yanıyordu. Fakat yine de serindi. Oturduk. Çaylar geldi, içtik. Köyün ileri gelenleriyle konuşuldu. Onların dertleri soruldu.

Mehdi Halıcı ayağa kalktı. Kendisini, gazeteciler cemiyeti eski başkanı olarak tanıttı. Köylülere, gazeteci olarak elden gelenin yapılacağını

konuda bugün ne gibi müs-pet sonuçlar elde edildi? Kanaatimce bugün bu konu ile ilgili yazı alış verişi ve kuru laf edebiyatından başka hiçbir şey yapılmamış, halen de bu böyle devam edip gitmektedir. Esasta bu işin ehemmiyet derecesi nedir ve ne nispette halk eğitimi üzerine eğilmemiz gerekir? İşte bunu kestirip attığımız anda kendi kendimizi avutma çabasından kurtulup, iç huzuru duya duya verimli çalışma yoluna gireceğiz.

Bugün köylerimizde halk eğitimini ilköğretime paralel olarak yürütmediğimiz takdirde, daha çok yıllar ilköğretim davası diye sayıklayacağımızdan şüphe etmemeliyiz. En az ilköğretim kadar ehemmiyetli ve bir milletin mukadderatında değişiklik arz eden bu dava bugün bir vilayet merkezinde yalnız birkaç kişinin omuzları üzerine yükletilmiştir. Ayrıca bir masa ve sandalyeden başka bu görevlileri hareketli duruma geçirmek için başka imkânlar da sağlanmasa gerek. Bugünkü haliyle bu görevliler kumanda mevkilerinin üzerlerine yüklediği ağır mesuliyetin altında kıvranmakta ve yine kumanda mevkilerine cevap verme çabası içindedirler. Bu davanın bugünkü davranışla halledilemeyeceği ve gerçek ilköğretim davasının buna bağlı olduğu konusunda birleşmek lüzumu vardır.

Yetişkinlerin eğitimi ile ilgili olarak her kademedeki devlet teşkilatı köye elini uzatmalıdır. Modern ziraat, yol, su gibi faaliyetler eğitim maksadıyla yapılmalı ve bu yolla yapılacak eğitimin yanında refah da sağlanmak suretiyle zihniyet değişikliğine sürat verilmelidir.

Halk eğitimini geniş teşkilata sahip kılmak suretiyle evvela mütereddit aydınlarımızı bu davaya inandırmak lüzumu vardır; zira o cehaletleri diploma ile belgelenmiş aydınlarımızın çıkabileceğini hesaba katmak gerekir.

Halk eğitiminde büyük payı olan ve kudretleri nispetinde hizmetleri dokunan din adamlarının da bu teşkilat içine alınmaları elzemdir.

Sözün kısası küçükten büyüğe bütün yetkililer ve aydınlar, köyde yetişkinlerin eğitimi ve refahın sağlanması ile demokratik rejimin daha şümüllü, daha programlı ve ilmi esaslara istinat edeceği konusunda birleşmelidirler.”

KAYNAKLAR

- Konya İl MEM Özlük Arşivi,
Yeni Meram Gazetesi, Sy. 2 Şubat 1963 Cumartesi,
İvriz Köy Enstitüsü 1947 Bitirenler Albümü,
Mehmet Zühtü UĞUR (Oğlu),
Emsal UĞUR (Kızı),
Zuhal UĞUR
Muzaffer MIHÇI (Öğrencisi)

Bir Asır Öncesinin Babalık'ında Muzaffer Hamit ve Ziya Çalık'ın Şiir-Edebiyat Polemiği-4

Ali
IŞIK

Ziya Çalık'ın önceki sayıdaki yazısındaki sanat üzerine serdettiği görüşleri üzerine Naci Fikret, Konya'da yazılarıyla birçok hayırlı hizmete vesile olduğunu ifade etmesi üzerine de Gökpınar⁽¹⁾, Muzaffer Hamit'le aralarındaki polemiği-ne müdahil olurlar.

Naci Fikret, yağmur habercisi fırtınaların gök gü-rültülerine benzettiği bu polemiğin, *Babalık*'ın durgun yayınına hareketlilik getirmesi yanı sıra okuyucularda düşünme, muhakeme etme ve tartışma gibi zihnî ve fikrî faaliyetlere vesile olduğunu belirterek başladığı yazısında kendi fikirlerini beyana geçmeden Ziya Çalık ve Muzaffer Hamit'ten övgüyle söz eder. Ardından misaller eşliğinde Muzaffer Hamit'in fik-

rini, yani sanat sanat içindir ve onun faydası maddî değil ruhidir düşüncesini destekleyici açıklamalar yapar.

Münakaşanın Neticesi

“Babalık” nüshalarını şu son günlerde tiryakilerde görülen tatlı fakat üzücü bir sabırsızlıkla bekliyor ve kendileriyle görüştüğüm bazı münevver zevatın da bu hususta benimle hem-iştihâ [aynı arzuda] olduklarını memnuniyetle görüyorum. Kavga temaşasından memnuniyet duymakta gizli bir iftiras'ın [yırtıcı hayvanın avını zorla yere yatırıp parçalamasının] zevk-i tatmini saklı bulunduğunu iddia edebilecek zevata karşı derdim ki: Çoktan beri ihtiyar Babalık'ın feza-yı neşriyatındaki [yayın alanındaki] rükudeti [durgunluğu] ve yeknesaklığı, yağmur getiren fırtınalardaki bir tarraka-i feyz-aver [feyiz getiren gümbürtü] ile ihlal eden bu genç ve dinç yazıların müta-lasından duyulan zevk, edebî ve ilmî bir ihtiyaca tekabül ettikleri kadar karilerde düşünmek, muhakeme ve münakaşa etmek gibi dimaği ve fikrî faaliyete yol açmış olmaları itiba-

(1) Ediv Ali Bakı (1896-1958): Karaman (merkezi Konya) eyaletine bağlı Niğde sancağının Nevşehir kazasında doğdu. Nevşehir'de Abdulkadrioğulları olarak bilinen bir sülaleye mensuptur. İlk ve orta tahsilini Nevşehir'de, lise eğitimini Niğde ve İstanbul'da yaptı. Askerliğini I. Dünya Savaşı'nın son döneminde tercüman olarak Bükrüşte yaptı. Dönüşte Nevriye Hanım ile evlendi. Evliliğinden bir oğlu oldu. Aynı yıl Fransızca öğretmeni olarak Niğde'ye atandı. Buradan Konya'ya tayini çıktı. Kısa bir süre Eskişehir'de çalıştı ve 1931'de Afyon Lisesi felsefe öğretmenliğine atandı. Hayatının sonuna kadar burada kaldı. Kabri Afyon Kocatepe (Asri) Mezarlığı'ndadır. *Akpınar* (Niğde), *Babalık*, *Yeni Fikir* (Konya), *Taşpınar* (Afyonkarahisar) gibi gazete ve dergilerde bir kısmını sonradan kitap hâline getirdiği birçok yazısı yayımlanmıştır (<http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/baki-edip-ali>).

riyle de nadir fakat kuvvetli ve müessir münebbihler [uyarılar] kadar, kıymetli ve faydalıdırlar.

Esasen münakaşanın kahramanları memleketimizin gerek şiir ve edebiyat, gerek tahrir ve neşriyat sahasında tanınmış ve kudret-i kalemiyelerini bihakkın tanınmış zinde ve zi-kudret [kudret sahibi] gençleridir.

1339 [1923]'dan beri kıymetli yazılarını seve seve takip ettiğim Ziya Çalık Bey'in o pek müzeyyen bir üslupla yazdığı her makalesi, bende, en parlak renklerle tezhip olunmuş bir minyatür, en ağır ve pür-şasaa taşlarla imal olunmuş ve bir kuyumcu dikkat ve itinasıyla işlenilmiş murassa [mücevherle bezenmiş] bir nişan, sırmalar ile gözler kamaştıran bir hilat-ı fahire [görkemli koftan]... temaşa ediyormuş gibi tesir bırakır. Bundan dolayı zahirde tembel ve anane-perest [geleneklerine çok bağlı] Şarka arkasını çevirmiş olan ve bir Avrupalıdan ziyade Avrupalı ve Garpli görünen Ziya Çalık Bey'i, bütün bu zahirî iddiasına rağmen, sırmalara, altın ve elmaslara, maden ve taşlara, fakat parlak maden ve taşlara gark olmuş bir Hint prensi gibi tahayyül ederim. Bundan dolayı "Ben kelimelerin, insicam-ı maaninin [uyumlu manaların], evzan [vezinler] ve eşkal ve kavafinin [kafiyelerin] suver-i terkibiyesinden [tamlamaların biçimlerinden], keli-

matın sakatat [hatalar] ve maaninin vücuh [biçim] ifadesini değil..." ibaresine hücum eden Muzaffer Hamit Bey'i, bir elmasın adı bir kömür parçasından başka bir şey olmadığını iddia eden kimyager derecesinde haksız buluyorum. Binaenaleyh şimdiye kadar olduğu gibi, bundan sonra da, muhterem ve sevgili Ziya Çalık Bey'in birer mensur şiirden başka bir şey olmayan yazılarını daima haz ve perestişle [aşkla] okuyacağız: Parlak ve pür şasaa şeyler karşısında duyulan bir haz ve perestişle.

Muzaffer Hamit Bey'e gelince: O, bir tufandır, bir fikir tufanı. Yüce şahikaların sengin [taştan, katı] ve dehşet-akin [dehşet dolu] yamaçlarından azgın ve taşkın bir huruşla inen seller, nasıl güzergâhlarına tesadüf eden taşları, kayaları, çakılları, hatta bunların içinde tebellür etmiş bazı feci(?)-pareler de bulunsa bile, insafsızca sürükleyip götürürlerse, o da karşısına çıkanlara aynı şiddetle savlet [saldırı] ve hamleler göstermektedir. Fakat mübarizlerin [vuruşanların] vesait-i taarruz ve müdafaları mütecanis olmadığı [bağdaşmadığı] için burada onların şahsi kudret ve meziyetlerini tahlil ile uğraşmaktan ziyade mevzubahis olan mesaili [meseleleri] teşrihe çalışmak daha muvafık olacaktır.

Bu mesaili başlıca birkaç esasi noktaya irca edebiliriz: Şiirin, edebiyatın, kısaca:

“sanat”ın müfit veya menfaat ...-endiş olup olmaması meselesi.. lisan ve lügat meselesi.. vezin meselesi vesaire...

Ziya Çalık Bey, sanatın akşamından [kısımlarından] biri olan “şair”in “zevk” için değil “fayda” için ve hassaten “millî faydalar” için olmasına taraftardır. Muzaffer Hamit Bey, menafi-i milliye için temini için yazı yazmanın lüzum ve ehemmiyetini inkâr etmemekle beraber “sanat”ın yine “sanat”tan başka bir şey düşünmemesinin vücubuna kaildir. Münakaşanın hin-i cereyanında [oluşu anında] yekdiğerini müteakiben intişar etmiş muhtelif makalelerinin bende bıraktığı intibaa nazaran Ziya Bey, “sanat”ı da “fen” veya “akliyat”ın ve “hareket”in bir tâbii, bir “alatı” bir mülhakı [eki] hâline getirmek gayretindedir. İşte bu pek mühim noktada kendisinden ayrılmak mecburiyetindeyiz.

Bir eser-i sanatta bir unsur vardır ki bizi kükretmekte, galeyana, feverana, cuş u huruşa getirmekte [çoşturmakta], ruhumuzun, benliğimizin, maneviyatımızın seviyesini kabartmakta, bizi alelade benliğimizin pek çok yükseklerine isat etmekte [yükseltmekte], bediiyat tabiriyle: bizde “bedii heyecan” hâsil eylemektedir. Bu heyecan hiçbir endişe-i menfaatle mukayyet ve hiçbir fayda boyunduruğuna esir değildir, serbesttir;

hürriyetin bütün vüsat ve azamet-i maanisiyle serbaz [korkusuz, yiğit] ve serbesttir; maddi ve hayati menfaatler ve ihtiyaçlar karşısında kelimenin bütün necabet [soylu] ve bülendi-i maanisiyle [yüksek anlamlarıyla] serkeş, isyankârdır. Ve çünkü bu unsur; zillet ve hasasetin [cimriliğin] temessül-i ezeli [ezeli biçimi] olan madde değil toprak değil, çamur değil, fakat “kudret”tir. Ve kudretin şanı: tabi olmak değil tabi etmek, esir olmak değil, hâkim olmak, alçaklarda kalmak değil, yükselmek, mahdut ve mütenahi [sonlu] olmak değil, bi-intiha [sonsuz] ve bi-keran [uçsuz bucaksız] olmaktır. “Menfaat” ve “fayda” kelimeleri bir “ihtiyaç”, “yokluk”u tekabülü tazammun eder [kapsar]. İhtiyaç ise bir “fıkdan”ı, [eksikliği] bir “zaaf”ı, bir “aciz”i müşirdir [bildirir]. Bunların “kudret” ile alakaları yoktur. İnsanlar ve insanların ihtiyaçları, medeniyetin tesiriyle ne kadar tekessür [çoğalmış], temeddüt [uzamış] ve tenevvü etmiş [çeşitlenmiş] olursa olsun, yine mahduttur. Çünkü insan, kendisi mahduttur. Fakat bu mahdut ve mütenahi insanda gayri mahdut veya mütenahi olan bir unsur vardır ki bu gerek tabii, gerek beşerî bazı şeyler karşısında duyduğu “bedii” kelime bile bu zayıf ettiği [konuk ettiği] “heyecan”dır. İşte bu heyecandır ki mahdut insanı namütenahi olan kudret ve tesir âlemine raptetmektedir.

Eğer bir eserde bu unsur, bizi vecd ve şevke getiren, bizi kükreten bu unsur yoksa, o, bir “eser-i sanat” değil, alelade bir eser-i sanat ve ihtiyaçtır. Böyle bir eser, fert için, aile için, millet için, vatan için, hatta insanîyet için faydalı, pek çok faydalı, asırlarca hayır ile yad olunacak derecede faydalı olabilir.. Fakat bu unsur, “kudret” unsuru, “heyecan” unsuru mefkut [yok] ise o, bir eser-i sanat olmaktan suret-i mutlaka uzaktır.

Sünbülzade Vehbi'nin “Lati-fe” diye oğluna bir bir nasihatnamesi vardır, Nabi'nin de yine bu kabilen bir “Hayriyye” görülür. Bunlar, maddi mevcudiyetlerinin birer kopuntusu olan evlatçağızlarına hayatta hangi şeylerin faydalı, hangi şeylerin faydasız veya muzır olduğunu öğretmek için nazmi, yani şiirin lisan-ı mutadını alet etmişlerdir. Burada yazık olan bir şey varsa o da bunların vezin ve kafiye için istimal ettikleri kelimelerle sarf ettikleri zamandır. Çünkü bu manzum yazmaların ve bu kabil yazılmış diğer yazıların “şiir” ile “sanat” ile asla münasebetleri yoktur. Sebep? Çünkü bunlar zavallı bir babacağızın yine zavallı çocukçağızlarına bıraktıkları birtakım acz-namelerden başka şeyler değildir. Bir adam çıksa da “para”nın faydası, lüzumu, iyiliği hakkında bir manzume yazsa ve “dünyada para gibi iyi şey yoktur, insan

onunla ev alır, bağ alır, tarla alır, havuz yaptırır, apartman yaptırır, bankaya vererek faizini alır.. ilh.” Kabilinden sitayişlerde bulunsa böyle bir manzumenin ruh ve zevk sahibi bir kari üzerinde ipka edeceği [bırakacağı] tesir, hintyağının ve mukabbii [kusturan] ilaçların yapacakları tesirden daha başka olmayacaktır. Fakat bir de bir Hamit çıkacak paranın ne sefil, ne iğrenç, ne mülevves ve zillet-aver [şerefsizlik getiren] bir şey olduğunu ve insanların bu müzehhep [yaldızlı] hife [yan] karşısında duydukları sefalet-i ruhiyenin ne kadar acınacak ve insanı insanlıktan nefret ettirecek derecede bulunduğunu tasvir etsin. Bundan duyulacak şey de şedit olduğu kadar necip ve temiz bir olacaktır heyecan. Velhasıl herhangi bir menfaate karşı isyan etmek, insanı küçülten, tezlil eden [alçaltan] menfur ve melun bu boyunduruğa karşı isyan etmek, yükselmek ve genişlemek arzusu izhar etmek demektir.

Fuzuli'nin, Nef'i'nin, Nedim'in, Ziya Paşa'nın, Hamit ve Fikret'in deha-yı sanatkâraneleri karşısında bir meyl-i taabbüt [saygı arzusu] ve perestiş [aşırı sevgi] duyuyoruz, niçin?

Bu adamların şiirleri, şu veya bu nokta-i nazardan ferdin veya cemiyetin nefine hadim olmuştur da onun için mi? Hayır.. Eğer faydayı -Ziya Çalık Bey'in tahdit ettiği veçhile-

cemiyetin sınayi-i adiyeye, ziraat, ticaret, servet, kuvvet-i itibariyle büyümesi manasında kabul ile iktifa ettiğimiz takdirde bu zevatın eserleri suret-i mutlakada “faydasız”dır. Fakat velev ki miktarı pek az bazı fertlerin ruhen yükselmesini, füşhat [genişlik] ve azamet iktisabını da bir fayda addedersek, aynı eserler, kelimenin bütün kuvvet ve şiddet manasıyla “fayda”lıdır.

Tevfik Fikret kadar Mehmet Emin Bey de şiir yazmıştır; bu manzumeleriyle Mehmet Emin Bey, herhâlde milletin terakki ve taalisine [yücelmesine] vasi [geniş] mikyasta hadim olmuştur. Bundan dolayı hepimiz, bütün efrad-ı millet kendisine karşı medyun-ı şükranız. Nitekim diğer bir zevat da ziraatımızın terakkisi için bir alet veya bir usul keşfetmiş, o birisi bazı memleketlerdeki bataklıkları kurutarak sıhhat-ı umumiyyeye hadim olmuş olsa idi bunlar da aynı derecede milletin mazhar-ı minnet ve şükranı olacaklardı. Fakat bunlar başkadır, ruhlarda “bedii heyecan” denilen şeyi hâsıl edecek eserler vücuda getirmek yine başkadır. Büyük ve layemut Fikret’in en büyük ve en layezal [ölümsüz] şiirleri, bence ve benim gibi düşünenlerce, en “faydasız” olanlarıdır. Ve bu şiirlerin başında “Sis”i görürüz. “Sis”, şu veya bu faydayı istihsal için mi yazılmıştır? Asla.

“Sis”, necip ve bülent bir ruhtan zulme karşı, istibdada karşı, adiliğe, bayağılığa, zillette karşı, menfaat-perestliğe karşı bütün şiddetiyle fırlamış bir sayha-ı kin, bir sayha-i nefret ve telindir [nefret ve lanetleme çığılığıdır]. Böyle bir sayhayı bütün şiddetiyle fırlatan şey nedir? Kudret.. Fikret ruhunda ihtibas [tutulma] ile son şiddet tevettürünü bulan [gerilen] kudret.

Böyle yazıların bilahare birtakım faydaları da olabilir. Fakat bu faydalar, evvelden istihdaf edilmemiş, gayr-i muntazır [beklenmeyen] birtakım neticelerdir; eserin mübdii [yaratıcısı], o faydaları gözeterek, düşünerek eserini ibda etmemiştir [meydana getirmemiştir].

Ziya Çalık Bey, müfrit [aşırıya kaçan] yazılarıyla inkılabı bilmeyerek hazırlamış olan “Ruso”yu ileri sürüyor. Fakat bütün tarih-i siyasi, tarih-i edebiyat ve tarih-i felsefe müverrihlerinin müttefikan kabul ettikleri bir hakikattir ki Ruso’ya o eserleri yazdıran şey, siyasi bir inkılap hazırlamak arzu ve niyeti değildir; Ruso, her şeyden evvel bir cemiyet düşmanı ve bir medeniyet isyankârıdır. Cemiyetin sahte ve calı [yapmacık] bütün adet ve müessesatı, usul ve merasimi, görenekleri, sahte ve iğrenç süsleri, incelikleri, bütün riyakârane zan ve telakkileri, onun bütün mevcudiyetiyle sarsılmasına ve bu sahte cemi-

yet ve medeniyete karşı isyan etmesine sebep olmuştur. Eğer Ruso, Fransa'ya bugün gelseydi aynı kin ve nefreti, belki de muzaaf [kat kat] olarak göstermekten geri durmayacaktı.

Fakat Ruso'yu Ziya Bey'in iddiası gibi hakikaten cemiyetin menafine hadim yazılar yazmış addetsek bile bu cihet, onun davayı kazanmasına yardım etmeyecektir. Fransa'da demokrasinin tesisine en çok hadim olacak şiir yazarların başında Viktor Hügo'yu görürüz. Fakat bu sahada hiçbir eseri görülmeyen, hatta mahsulat-ı ibdaiyeleri "faydasız" kelimesiyle de tavsif gayr-i kâfi görülerek belki, bazı nikat-ı nazardan [bakış noktalarından] "gayr-i ahlaki" ve hatta "muzır" addolunabilen "Müse"lerin⁽²⁾, "Bodler"⁽³⁾ ve "Verlen"lerin⁽⁴⁾ şiirleri zevk-i bedii nokta-i nazarından Hügo'nunkine⁽⁵⁾ bin kat faik değil midir? Anatol Frans⁽⁶⁾ ile Mauposan'ın⁽⁷⁾.. Birisi reybi (?) [şüpheci], diğeri bedbin bu iki muazzam dehanın roman ve küçük hikâyeleri yanında "Seffiller" eski ehemmiyetini kaybetmemiş midir?

Velhasıl asar-ı sanatında aranılan ve aranılacak olan bir

(2) Alfred Louis Charles de Musset (1810-1857): Fransız edebiyatının romantik yazar ve şairlerindedir.

(3) Charles Pierre Baudelaire (1821-1867): Fransız şair, deneme yazarı ve sanat eleştirmeni.

(4) Paul Marie Verlaine (1844-1896): Fransız şair.

(5) Victor Marie Hugo (1802-1885): Fransız şair, romancı ve oyun yazarı.

(6) Anatole France (1844-1924): Fransız yazar.

(7) Guy de Maupassant (1850-1893): Fransız romancı ve kısa hikâye yazarı.

şey varsa o da karide [okuyucuda] "bedii heyecan" husulüne hadim olan unsur, yani "kudret"tir. Bundan mahrum olan bir yazı, eser-i sanat olmaktan kalmıştır.

Muzaffer Bey'in şiirleri aruz vezninde yazılmış olabilir. Eski tarzda yazılmış olabilir. Fayda fikrinden tamamıyla arı olabilir.. Hatta -diğer bazı zevatı düşünerek söylüyorum- gayr-i ahlaki de olabilir.. Fakat bütün bunlara rağmen, eğer o eserde söylediğim unsur, heyecan-ı bedii unsuru mevcut ise o eser "güzel"dir.. Ve güzel addolunarak seve seve okunacak ve okundukça yazılacak ve yazmakta devam edilecektir. Lisan ve lügate ait kısmı gelecek makaleye bırakıyorum.

Naci Fikret (Babalık, S 2221 (18 Teşrinievvel 1926/10 Rebiyülahir 1345), s. 2.) (Nu. 9)

*

Çalık'ın son yazısında; Konya'da oturak âlemlerinin ortadan kaldırılmasına, Tayyare Cemiyeti daha kurulmadan Konya'ya bir tayyare kazandırılmasına yazılarıyla vesile olduğunu beyanı üzerine mezkûr polemige Gökpınar müstearıyla yazan Edip Ali Bakı da aşağıdaki yazısı ile müdahil olur.

*Son Cevap Münasebetiyle:
Birkaç Söz*

Ziya Çalık Beyefendi'ye

Memleketimizin şiir ve edebiyat cereyanlarına ait müna-kaşanızı hürmetkâr bir alaka ile takip ediyorum. Yalnız birkaç nokta-i nazar üzerine bir iki mütalaa da ben serdetmek ihtiyacımdayım.

İlk defa, yazılarınızda Hamit Bey'in açtığı mizah.. ilh. diye başlayarak ufak bir gaf yaptınız yani Babalık'ta şiir cereyanı zannetmek istediğiniz gibi Muzaffer Bey biraderimiz tarafından açılmış bir şey değildir.

Gazetemizin ufak bir köşesi, çoktan beri edebî, mizahi şiirlere fıkralara hasredilmişti. Zatialiniz Babalık'ı muntazaman okuduğunuza nazaran bu gibi yazılara şimdikiye kadar rast gelmiş olacaksınız. İşte Muzaffer Hamit Bey de o cereyanın içine dâhil olmuş, diğer arkadaşları gibi pek tatlı ve revnaklı [parlak] şiirleriyle Babalık'ı tezyin-i sütun eyliyor [sütun süslüyor]. Bu ufak zehabı [zannı] lütfen tashih buyurmanızı temenni ederek asıl diğer kısım üzerinde birkaç söz de bize müsaade buyurmanızı rica edeceğim.

Mezkûr cevabınızın ikinci sütununun 34'üncü satırından başlayıp şeref iktisap ile hitama eren yazılarınızda muhatabınıza isnat etmek istediğiniz megalomaninin izlerini az çok sizde his ve müşahede eder

gibi oldum. Fakat azını bendeniz bir hastalık olarak kabul etmiyorum. Zevk meselesidir diyorum. Şu hâlde böyle hissettiğimden dolayı darılmazsınız, değil mi? Arz edeyim bu yazılarınızdan şöyle anlaşılıyor:

Oturak âleminin kalkmasını temin için ilk adımı attıran memleket namına ve cesareti medeniyeyi gösteren siz oluyorsunuz!

Şu hâlde zatialiniz bu direktifi vermeseydi, yazamasaydı bu ... hem[er] olmayacaktı.. İçtimai hayatımızı kemer ... beline devam edecekti. İyi, hoş ama; hi[z]mete hüsn-i şahade-ti ancak mezarda arıyorsunuz.

Tayyare Cemiyeti teşkil etmeden evvel Konya tayyaresi hakkında ilk yazılarda sizin imzanız olduğunu söylüyorsunuz. Şu hâlde siz olmasaydınız, Babalık tayyare hakkında bir şey yazamayacak mıydı. Sizden sonra müteaddit defalar yazmamış mı?

Atiyatımızın muhafaza, beldenin ümrani, harsın terakkiyatını istihdaf suretinde birçok şeyler yazan benim kale-mim idi. Demek, beyefendi zatialinizden başka Babalık'ta kimse bununla meşgul olmamış!.. Hayret!.. Babalık'ın kurullalından beri istihdaf ettiği gayeler nedir? Meşgul olduğu mevzular ne imiş? Bu sözlerinize hâlen çalışanlar hayretle gülüp geçse bile, Babalık'ın kıymetli hizmetler ifa eden birçok

eski emektarlarını gücendir-
mekten kurtulamazsınız..

Ne garip tefahur [övün-
me]!.. Demek sizin kaleminiz
durdu. Bu mevzular hiç hare-
ket görülmedi! Anlaşılan Ziya
Bey siz yalnız kendi makalenizi
okuyorsunuz! Yalnız kendi
makalenizi bu mevzu dâhilin-
de kabul ediyorsunuz!. Veya-
hut siz her şeyi tek adese [mer-
cek] ile görmekte başka bir
lezzet buluyorsunuz!. Her ne
ise!. Azizim, biz ebedi meclubu
[tutkunu] olduğumuz na-
mahdut [sınırsız] tevazuu
başkalarına tavsiye etmekte
tevazusuzluk görür, ondan içti-
nap ederiz [kaçınıyoruz].

Ve derin bir hiss-i gururla:
“O zaman her yapılan şeye ta-
kaddüm eden [öncesinde yer
alan] bir makalem vardı...
Asarı da maddi sahalarda meş-
huttur, diyorsunuz!

Bunu okurken, affınıza
mağruren bir az da güldüm...
Aziz meslektaşım buna biz de-
ğil herkes güler...

Sizin her makalenizin böyle
sihr-i füsunkârîsi [büyüleyici
sihri] varmış. “Her yapılan
şeye” o amil ve sebep olurmuş
da niye sustunuz? Memleketin
her tarafına böyle yazılar yazı-
nız! Her taraf sizi tarih-i üm-
ran ve taalisine hürmetle kay-
detsin?

Mamañih şimdi, sizin maka-
leler takaddüm etmeden yapı-

lan şeyler daha çoktur.

Burada kendinize çok fazla
salahiyet ve ehemmiyet ver-
mişsiniz. Her gün mütezayit
[artan] bir kuvvet ve kudretle
[m]eşhudumuz olan ümran ve
taaliye ait mesai ve muvaffaki-
yetin sırrını onu meydana geti-
renlerle yapılan maddi fe-
dakârlıklarda aramalıdır.
Daha salahiyattar ağızlarında
bile ben yaptım yaptırdım diye
nağme-i gurur işitilmiyor. Her
fert vatan ve milletin taalisi
için, ne yaparsa vazifesini yap-
mış oluyor.

Binaenaleyh; Babalık'ta
makar-ı ikametiniz [oturdu-
ğunuz yer] esnasında, ifasına
uğraşılan millî ve vatani bir va-
zifenin hüsn-i ifa ve intacında
[neticelenmesinde] hissenni-
ze düşen haz ve süruru karşı-
larım. Fakat muhayyel ve zait
[fazla] gurunuzu, asla! Kendi-
nizi övmek, bizzat takdir et-
mek ihtiyacıyla hareket ettiği-
niz vakit sağın, solun hukuk ve
salahiyetine biraz hürmetkâr
ve riayetkâr olmanızı çok rica
ederim efendim. Baki kalan bu
kubbede bir hoş sada imiş!

Gökpınar [Edip Ali Baki]
(Babalık, S 2222 (19 Teşrini-
evvel 1926/11 Rebiyülahir
1345), s. 2.) (Nu. 10)

(Devam edecek)